

Det nye vurderingsparadigmet

Læring på digitale flater

Bergen, 22. april 2022

Egil Weider Hartberg, Senter for livslang læring, Høgskolen i Innlandet

Hvorfor går elevene på skolen?

A stylized illustration of a tree with a thick green trunk and a long, wavy green branch extending to the left. A red callout box with a blue border is attached to the end of the branch. A blue arrow points from the bottom right towards the callout box. The background is a light blue to green gradient, and there is a small tree silhouette on the far left.

Elevene har
kompetanse til å delta
på alle områder i livet
(skole, fritid,
samfunn, arbeid)

i verden
som den
er – og
blir

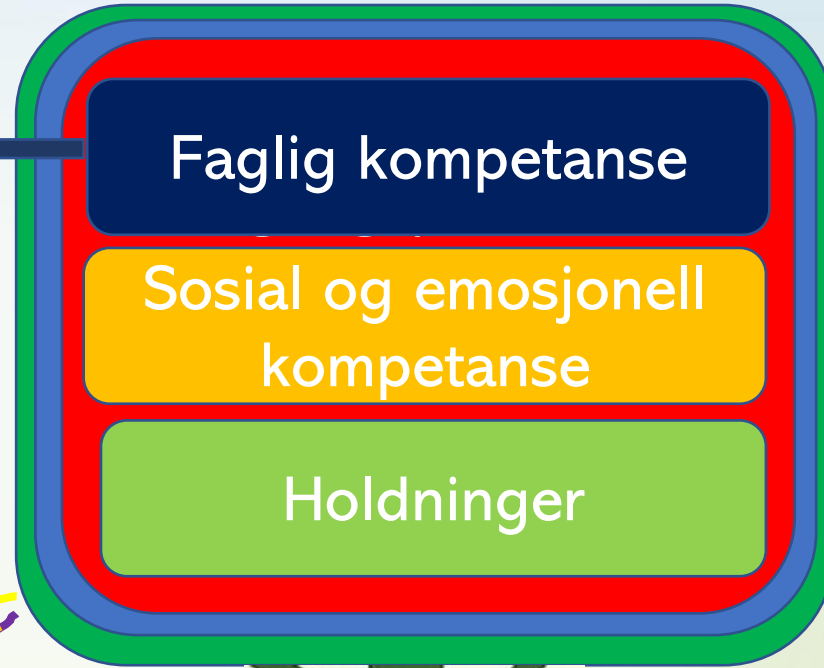
Elevene kan tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens de forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Faglig kompetanse

Sosial og emosjonell kompetanse

Holdninger

VERDIER

Elevene kan tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens de forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Elevene har kompetanse til å delta på alle områder i livet (skole, fritid, samfunn, arbeid)

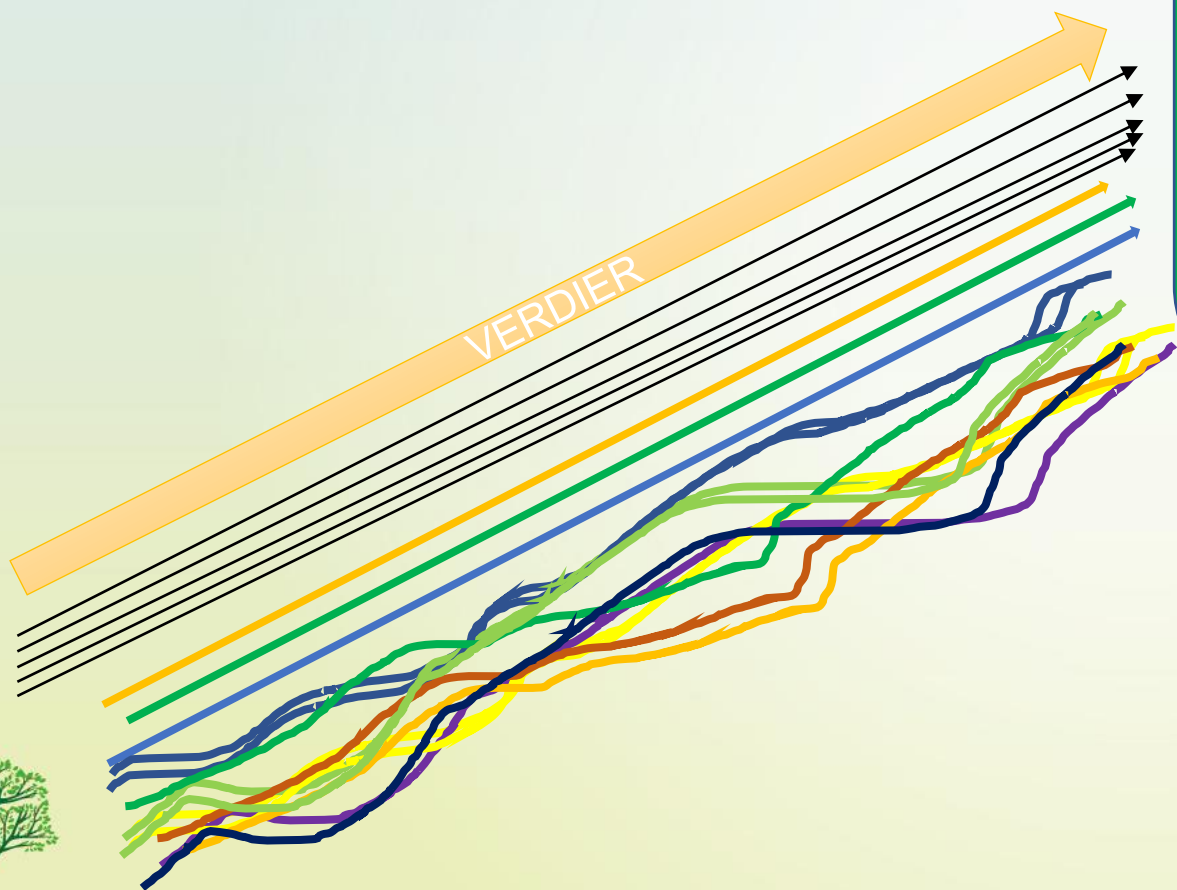
Hvor ofte handler egentlig elevens læringsaktiviteter om dette?

VERDIER

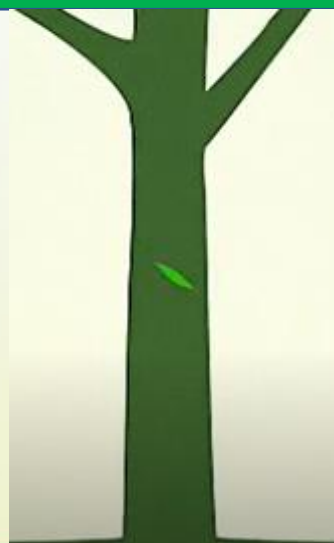

Opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet.

Grunnopplæringen er en viktig del av en livslang dannelsprosess som har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål.

Dybdelæring

Elever relaterer nye ideer og begreper til tidligere kunnskap og erfaringer.

Elever organiserer egen kunnskap i begreps-systemer som henger sammen.

Elever ser etter mønstre og underliggende prinsipper.

Elever vurderer nye ideer og knytter dem til konklusjoner.

Overflatelæring

Elever jobber med nytt lærestoff uten å relatere det til hva de kan fra før.

Elever behandler lærestoff som atskilte kunnskaps-elementer.

Elever memorerer fakta og utfører prosedyrer uten å forstå hvordan eller hvorfor.

Elever har vanskelig for å forstå nye ideer som er forskjellige fra dem de har møtt i læreboka.

2.2 Kompetanse i fagene.

Skolen skal gi rom for **dybdelæring** slik at elevene utvikler forståelse av sentrale elementer og sammenhenger innenfor et fag, og slik at de lærer å bruke faglige kunnskaper og ferdigheter i kjente og ukjente sammenhenger ... **Dybdelæring** i fag innebærer å anvende kunnskaper og ferdigheter på ulike måter, slik at elevene over tid kan mestre ulike typer faglige utfordringer individuelt og i samspill med andre.

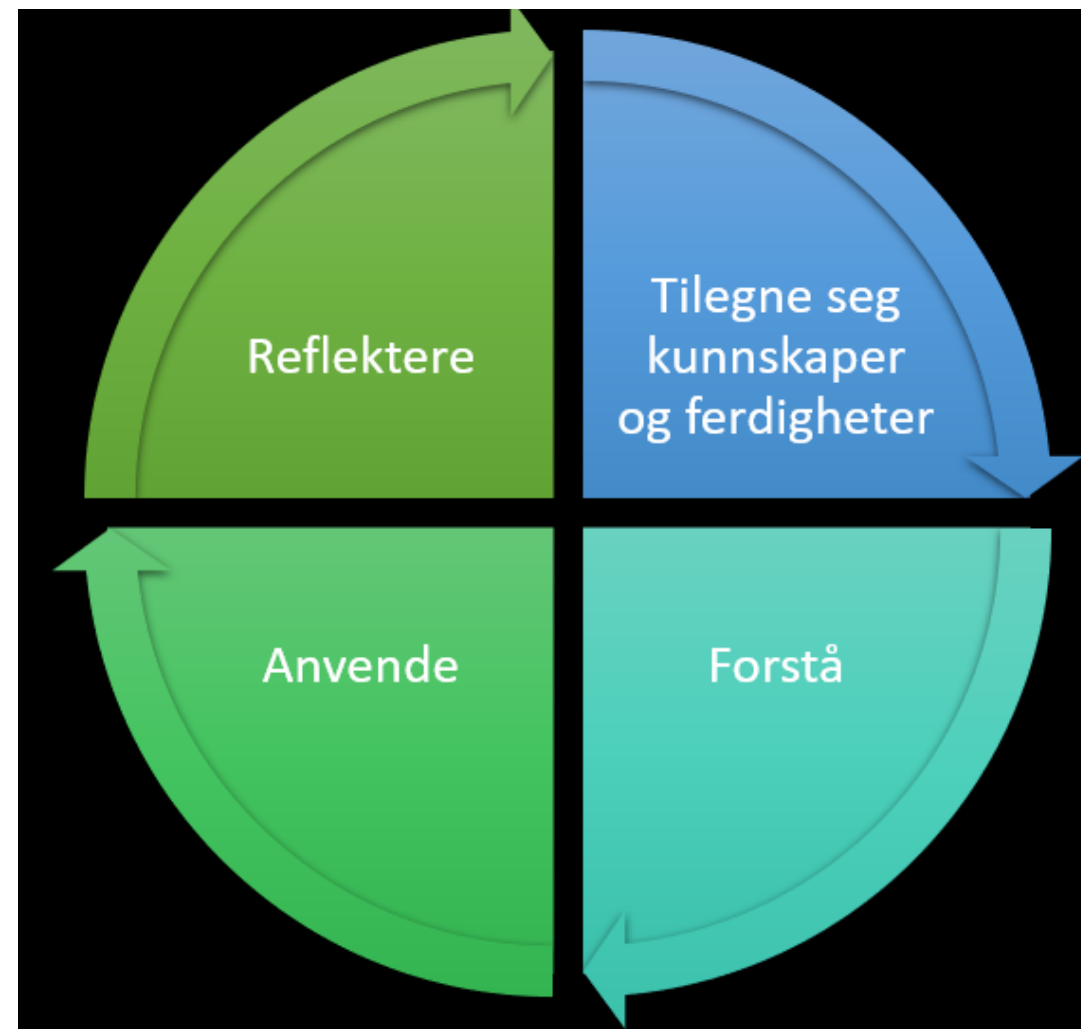
Påstand: Hvis vi forstår hva kompetanse er, og tar konsekvensen av det i opplæringa, vil vi automatisk legge til rette for dybdelæring

- *Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner.*
- *Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.*

(Dybde)læring – nødvendige prosesser

Elevene må ha tid til å:

1. **Tilegne** seg sentrale kunnskaper og ferdigheter.
2. **Utforske og forstå** faglige fenomener, prinsipper og mønstre.
3. **Anvende** kunnskaper, ferdigheter, forståelser, prinsipper og mønstre på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner.
4. **Tenke** kritisk rundt konklusjoner og resultater og **reflektere** over egne læringsprosesser.

2.2 Kompetanse i fagene

1. Kompetansemålene må forstås i lys av formålsparagrafen og de øvrige delene av læreplanverket.
2. Fagenes kompetansemål må ses i sammenheng med hverandre i og på tvers av fag.
3. Forståelse av kompetansebegrepet må ligge til grunn for skolens arbeid med læreplaner og vurdering av elevenes faglige kompetanse.

§3-3 Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemåla i læreplanen i faget. Kompetansemåla skal forståast i lys av teksten **om faget** i læreplanen.

Nasjonale rammer

- Opplæringslova
- Forskrift til opplæringslov
- Overordnet del

- Om faget - Relevans og sentrale verdier, kjerneelementer, TF, GRLF
- Kompetansemål
- Vurdering i faget

Sentrale intensjoner for opplæring

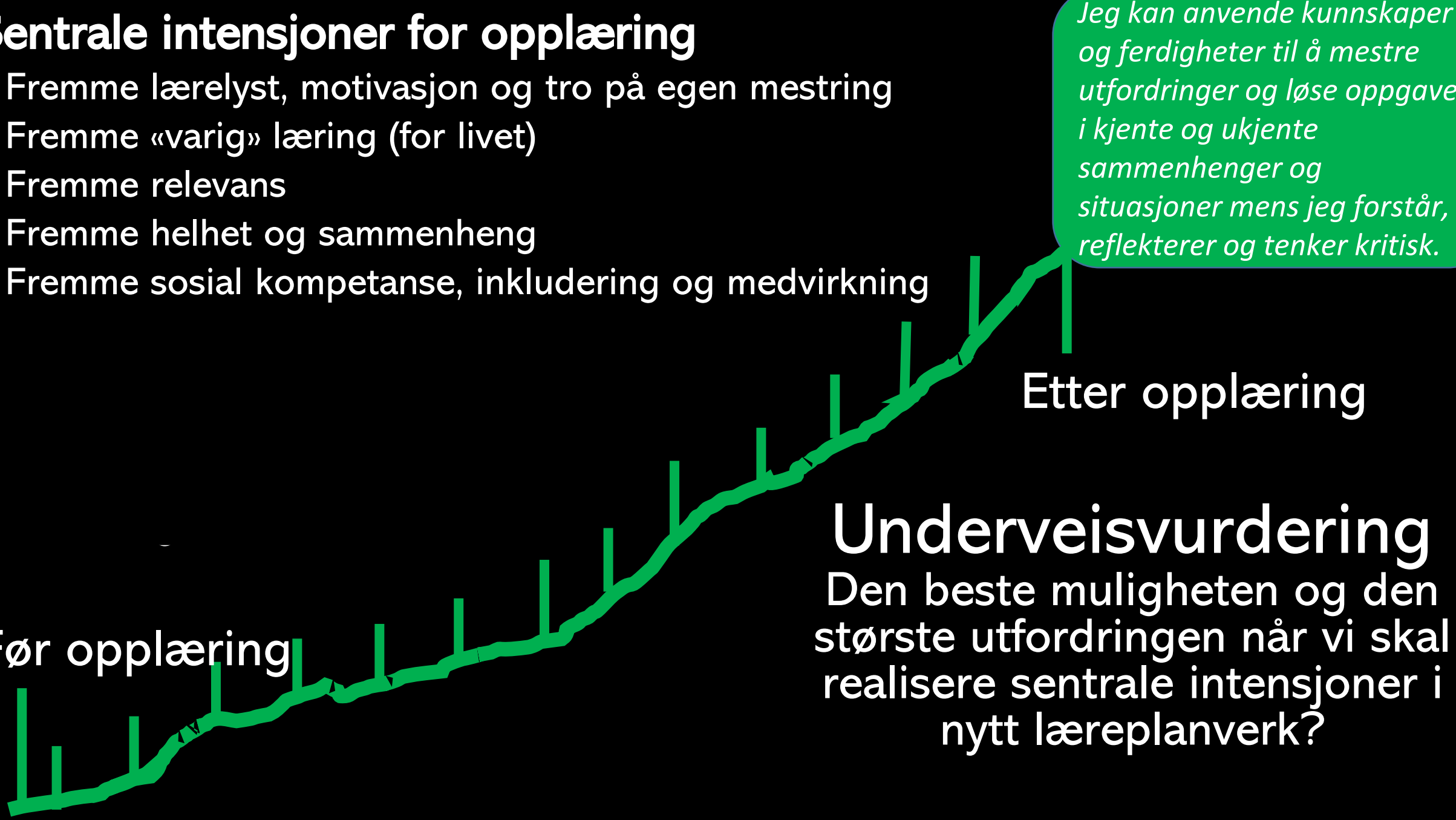
- Fremme lærelyst, motivasjon og tro på egen mestring
- Fremme «varig» læring (for livet)
- Fremme relevans
- Fremme helhet og sammenheng
- Fremme sosial kompetanse, inkludering og medvirkning

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Etter opplæring

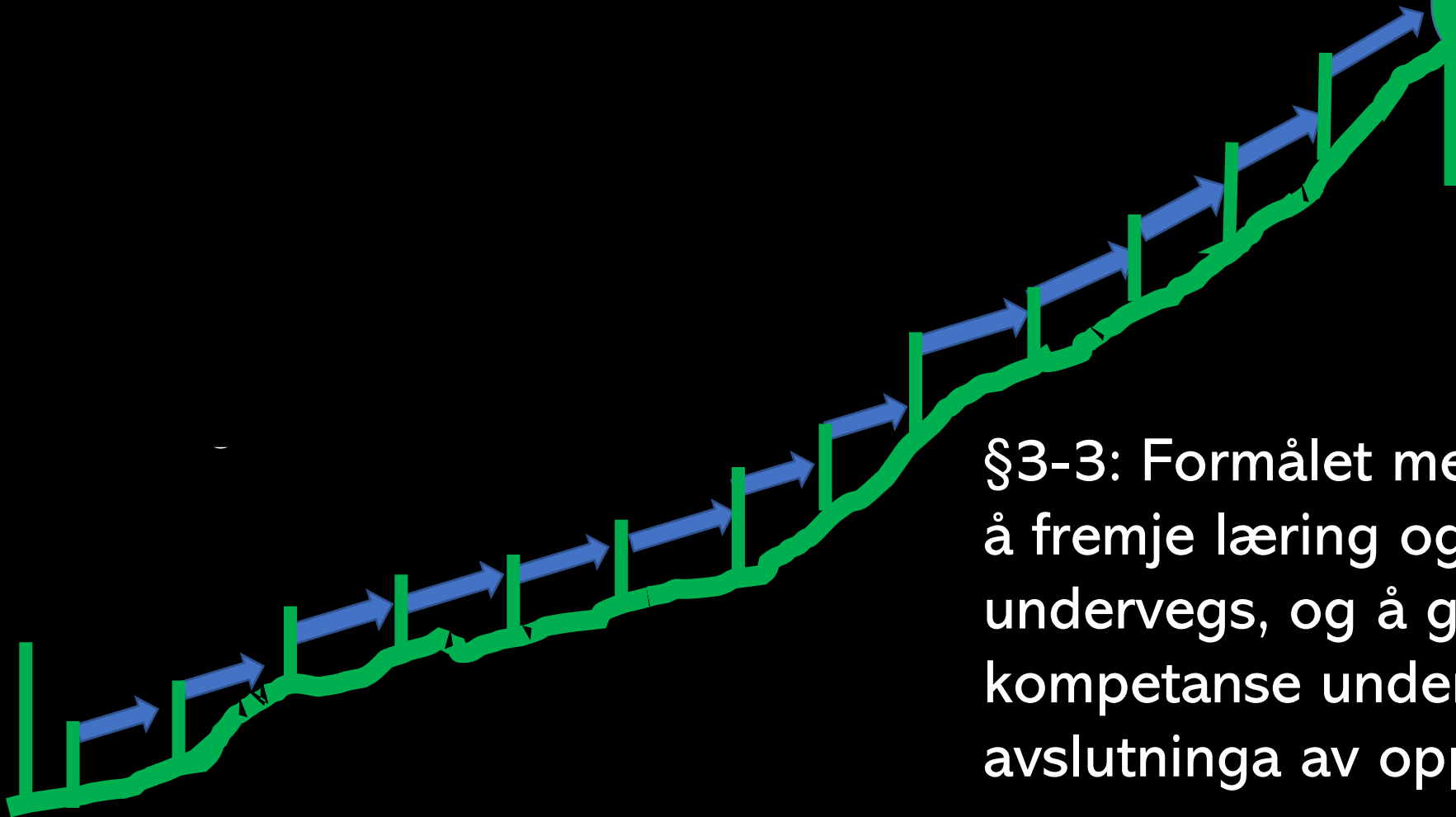
Underveisvurdering
Den beste muligheten og den største utfordringen når vi skal realisere sentrale intensjoner i nytt læreplanverk?

Før opplæring

Klarer vi å se på underveisvurderingsprosesser som startpunkt for videre læring?

*Jeg kan anvende kunnskaper
og ferdigheter til å mestre
utfordringer og løse oppgaver
i kjente og ukjente
sammenhenger og
situasjoner mens jeg forstår,
reflekterer og tenker kritisk.*

§3-3: Formålet med vurdering i fag er
å fremme læring og bidra til lærelyst
undervegs, og å gi informasjon om
kompetanse undervegs og ved
avslutninga av opplæringa i faget.

§3-10: Undervegsvurdering i fag skal vere ein integrert del av opplæringa, og skal brukast til å fremje læring, tilpasse opplæringa og auke kompetansen i fag.

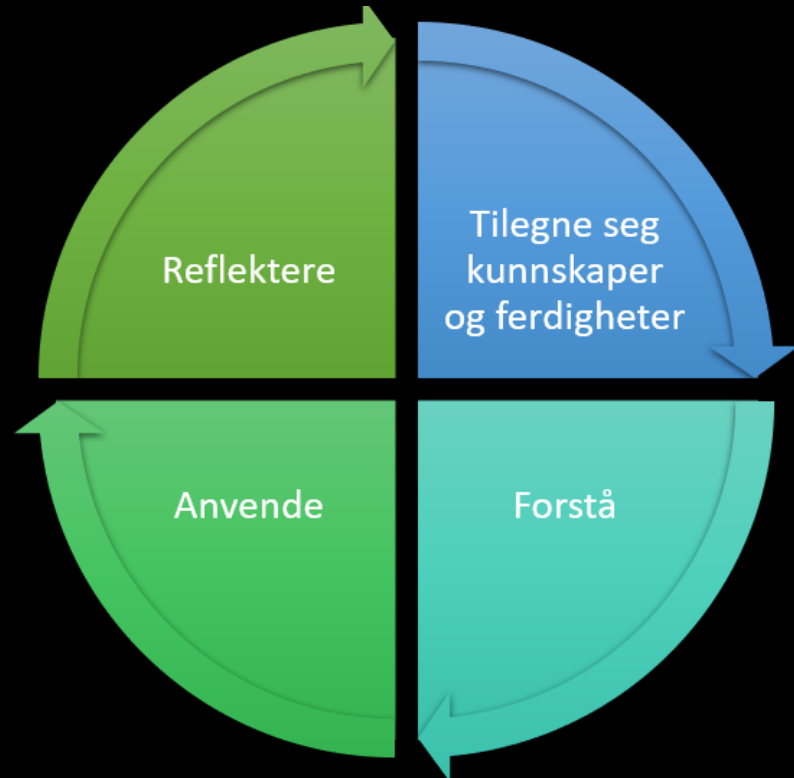
Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

§3-3: Formålet med vurdering i fag er å fremje læring og bidra til lærelyst undervegs, og å gi informasjon om kompetanse undervegs og ved avslutninga av opplæringa i faget.

- 1) Å følge med på og fange opp kompetanse
- 2) Å kommunisere om progresjon
- 3) Å planlegge videre læring

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

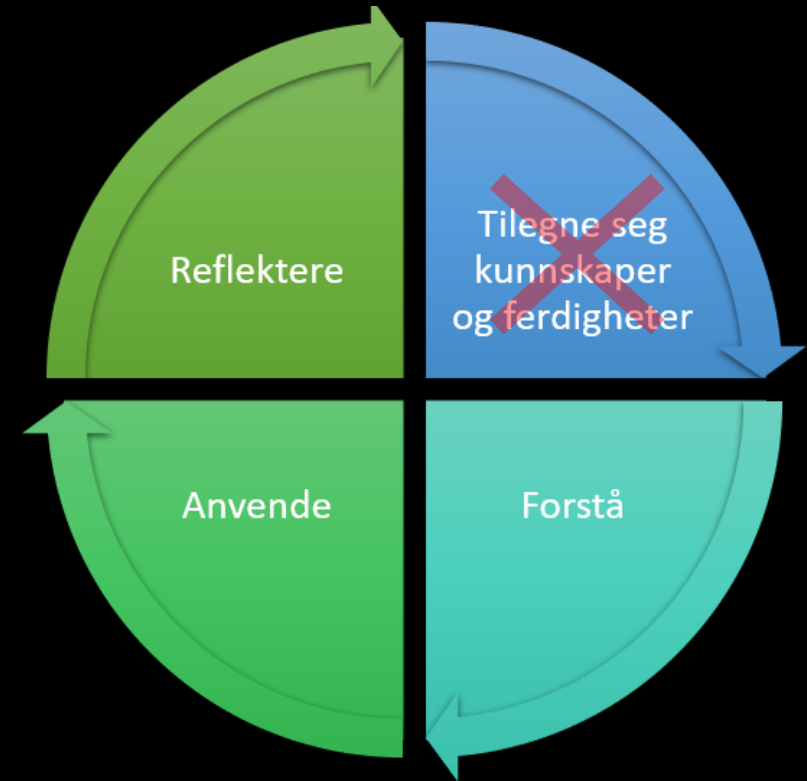

UDIR-sitat

(fra kompetansepakka)

«Det er ikke bare prøver eller skriftlige arbeider som gir informasjon om elevenes kompetanse, og det er heller ingen krav i de nye læreplanene om å legge til rette for spesifikke vurderingssituasjoner.»

Underveisvurdering

kompetanse i engelsk etter Vg1

Elevene viser og utvikler kompetanse i engelsk på Vg1 studieforberevende utdanningsprogram når de

- kommuniserer og samhandler nyansert og presist med flyt og sammenheng muntlig og skriftlig, tilpasset formål, mottaker og situasjon
- skaper ulike typer tekster og når de bruker kilder på en kritisk, hensiktsmessig og etterrettelig måte

Underveisvurdering

kompetanse i matematikk etter 10. trinn

Elevne viser og utvikler kompetanse i faget på 8., 9. og 10. trinn når de

- bruker teknologi i utforsking av matematiske sammenhenger.
- jobber praktisk og utforskende ved å planlegge, utføre og presentere selvvalgt arbeid knyttet til samfunn og arbeidsliv
- resonnerer og argumenterer for egne og andres framgangsmåter og løsninger.

Underveisvurdering kompetanse i naturfag etter 7. trinn

Elevene viser og utvikler kompetanse i naturfag på 5., 6. og 7. trinn når de

- vurderer og bruker fagbegreper og modeller til å utforske, beskrive og forklare naturfaglige fenomener
- velger metoder, utforsker og reflekterer over teknologi og andre naturfaglige emner og vurderer egne funn og resultater.

Underveisvurdering

kompetanse i samfunnsfag etter 4. trinn

Elevane viser og utviklar kompetanse i samfunnsfag på 3. og 4. trinn når dei

- åleine og saman med andre utforskar og undrar seg over samfunnsfaglege tema og samanhengar mellom desse.
- presenterer og samtaler om samfunnsfaglege spørsmål og reflekterer over kva slags informasjon og kunnskap ulike kjelder kan gi om spørsmåla.
- tek ulike perspektiv og ser korleis dei sjølve og andre kan bli påverka av og påverke kvarandre, samfunnet og naturen.
- samhandlar digitalt og bruker nokre reglar og normer for personvern og digital samhandling.

Underveisvurdering

kompetanse i helsefremmende arbeid (HO vg2)

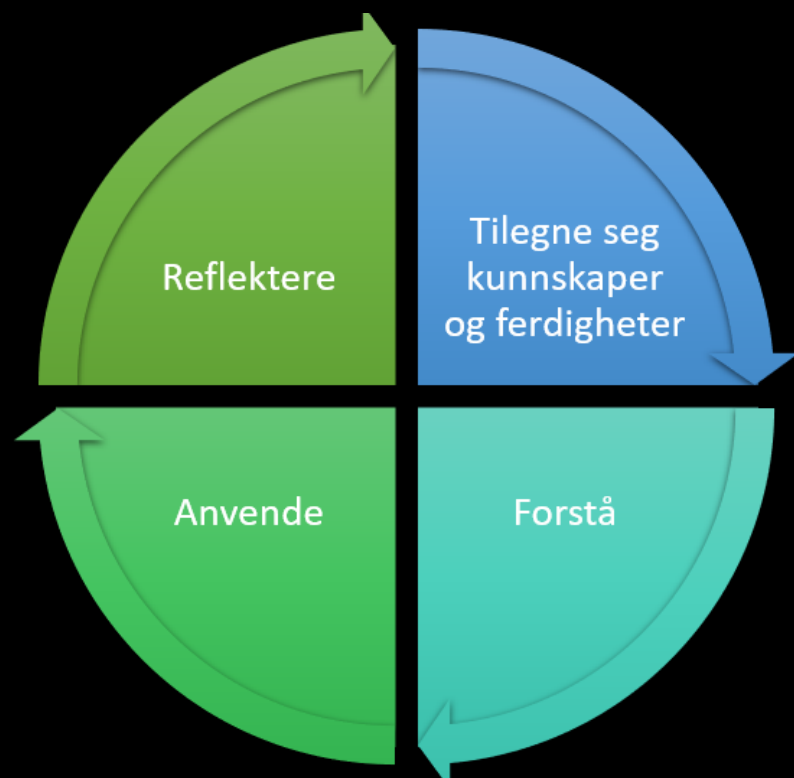
Elevene viser og utvikler kompetanse i helsefremmende arbeid når de

- bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

- 1) Å følge med på og fange opp kompetanse
- 2) Å kommunisere om progresjon
- 3) Å planlegge videre læring

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

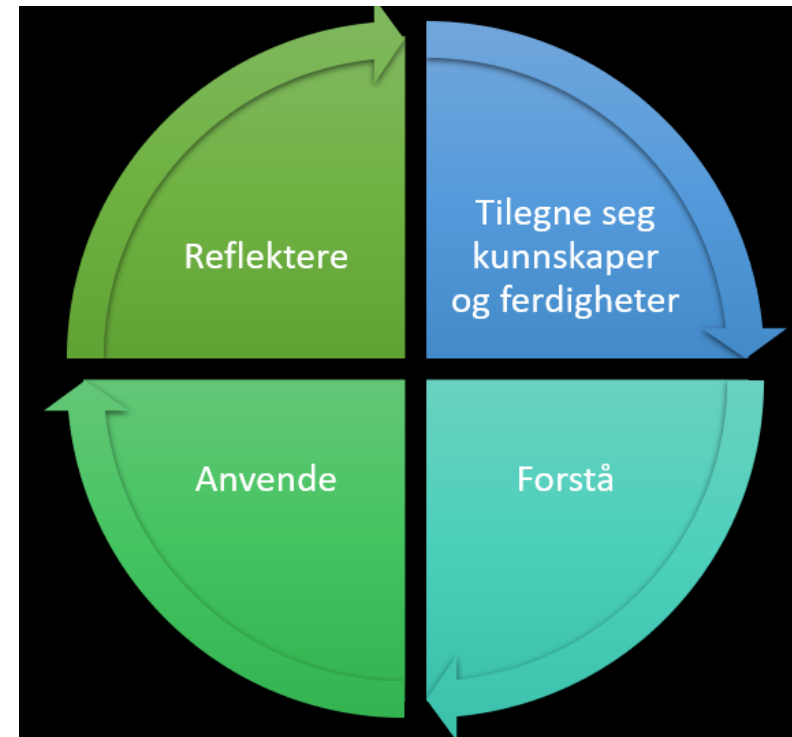

Hva trenger akkurat den eleven akkurat nå?

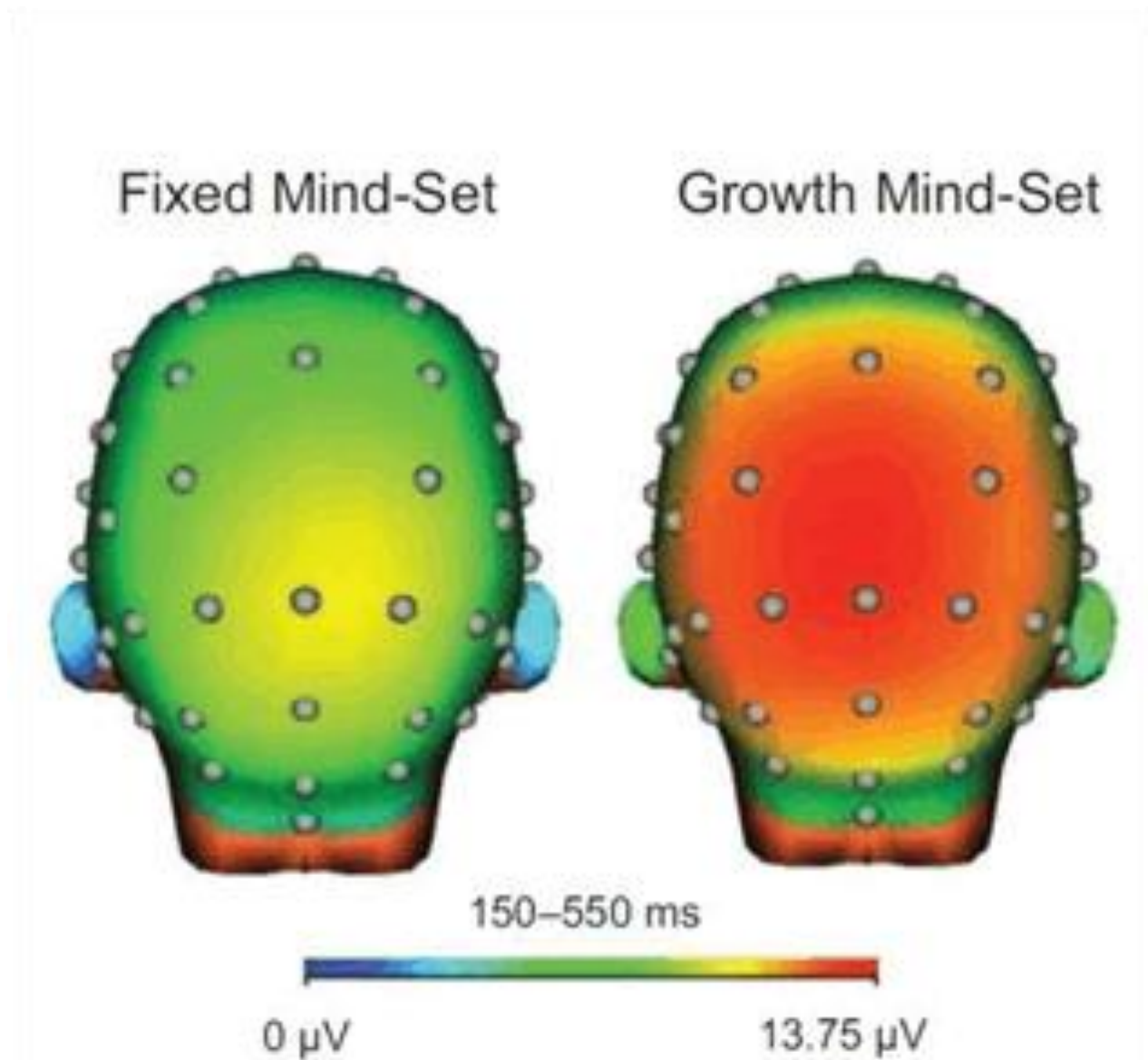
- Dette får jeg til allerede (tydeliggjøre forbedring fra sist)

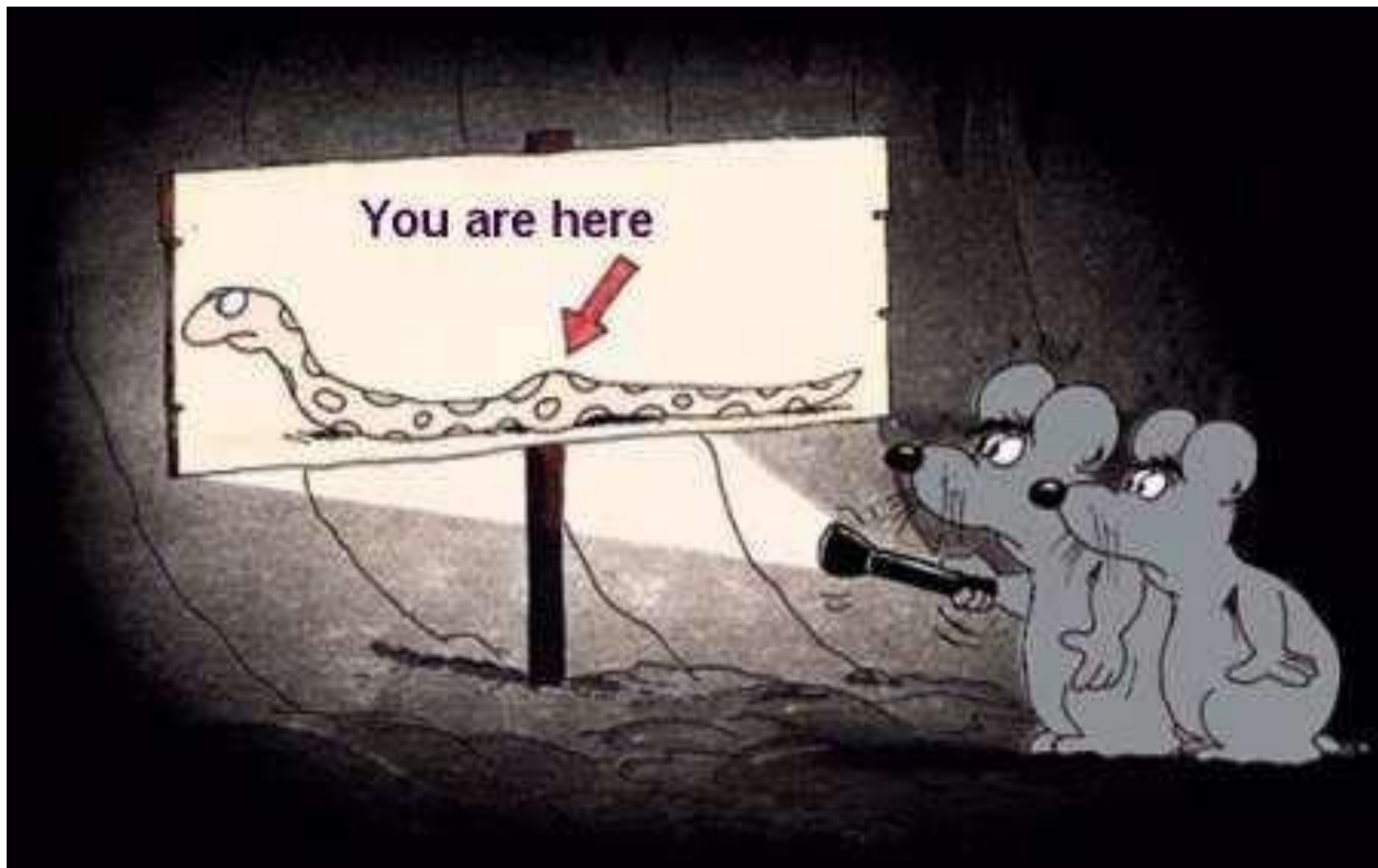
Eleven sammenligner seg med seg selv

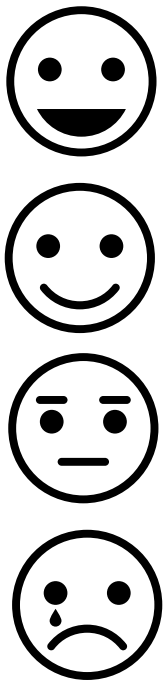
Progresjonen **beskrives**

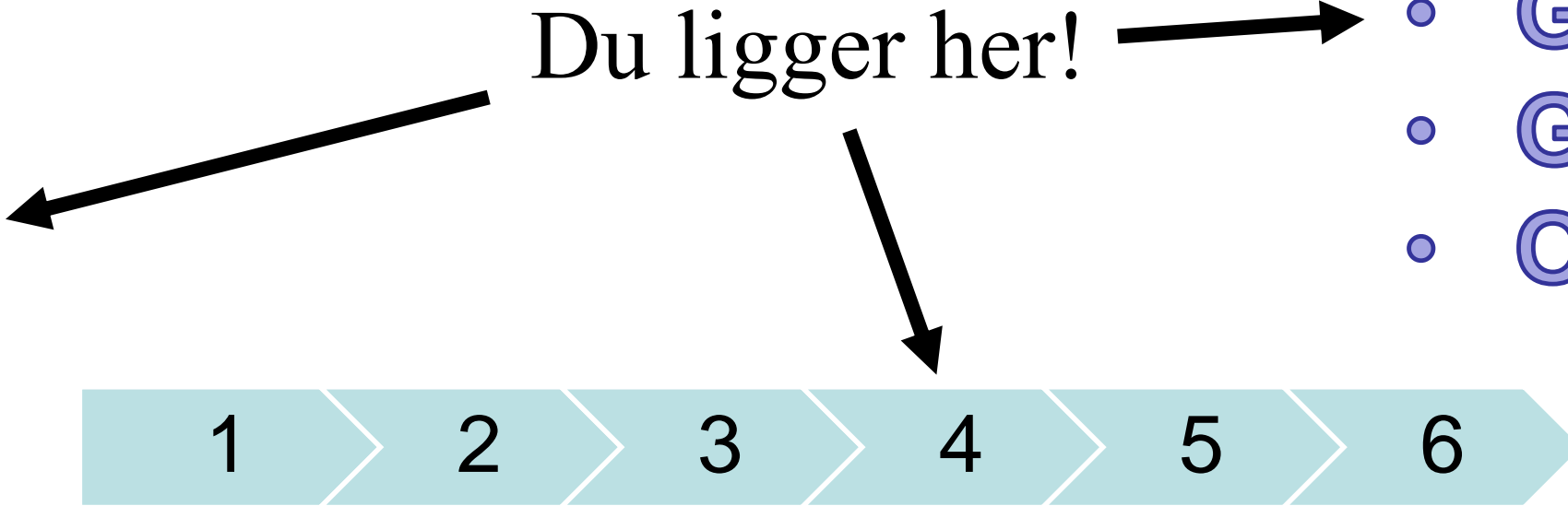
Elever som prøver MÅ oppleve mestring

Du ligger her!

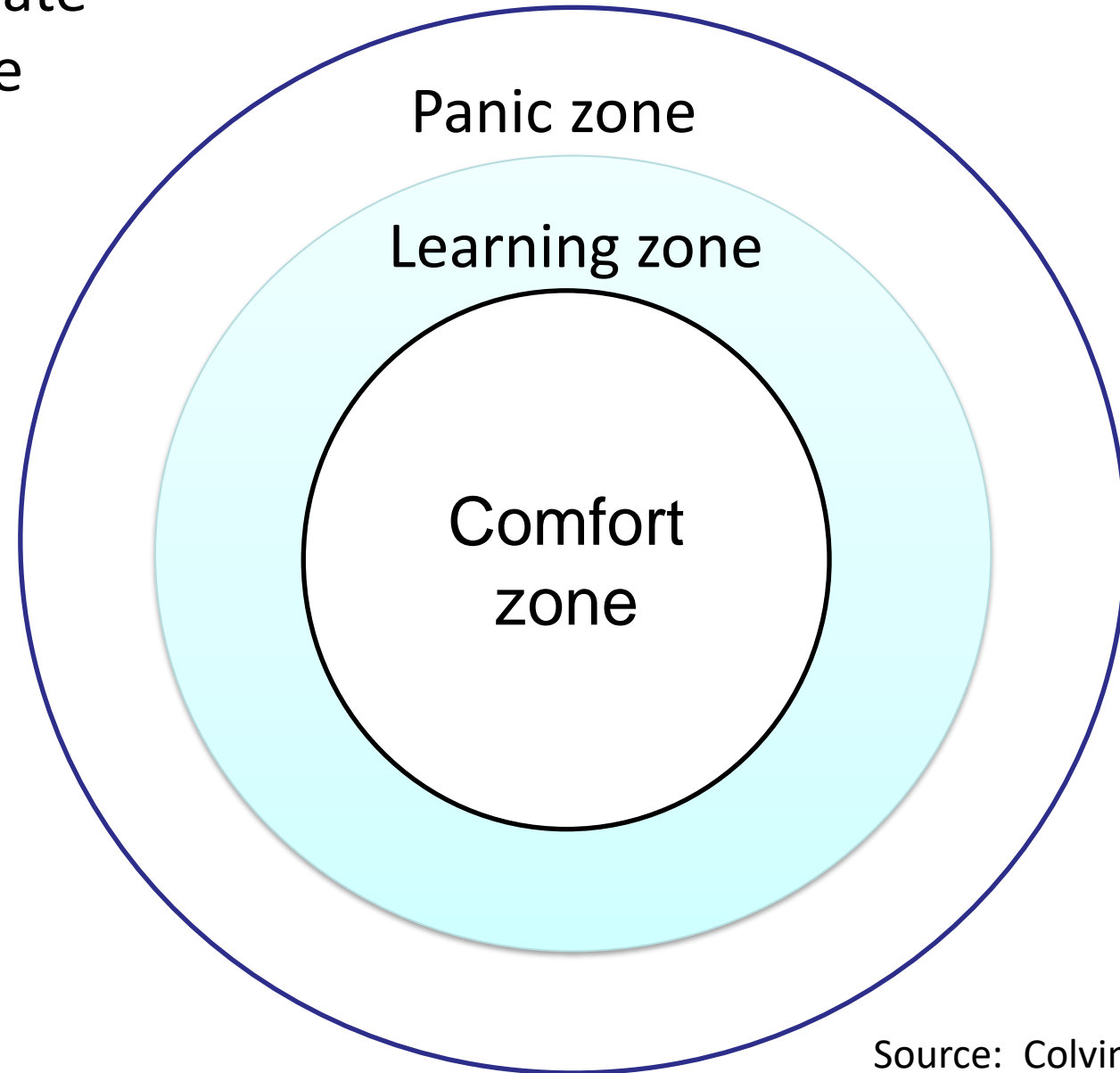

- Excellent
- Great
- Good
- OK

Elevene skal oppfordres til å prøve seg også når det er usikkert om de vil lykkes. Det er skolens oppgave å gi elevene trygghet til å krysse grenser og prøve noe vanskelig.

Deliberate practice

Elevene skal oppfordres til å prøve seg også når det er usikkert om de vil lykkes. Det er skolens oppgave å gi elevene trygghet til å krysse grenser og prøve noe vanskelig.

Source: Colvin, 2009

- 1) Å følge med på og fange opp kompetanse
- 2) Å kommunisere om progresjon
- 3) Å planlegge videre læring

Jeg kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner mens jeg forstår, reflekterer og tenker kritisk.

Dette får jeg ikke til ennå (men det er ikke for seint, jeg skal jo fortsette å øve, og jeg får hjelp av læreren)

- Hva er neste skritt?
- Hvordan skal jeg komme dit?

Underveisvurdering (del 2)

kompetanse i naturfag etter 7. trinn

Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i naturfag. Elevene skal få mulighet til å utforske og prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i naturfag.

Hva trenger akkurat den eleven akkurat nå?

- for å bli **motivert** for videre læring
- for å jobbe **smart** med videre læring

*Hva trenger akkurat den eleven
å oppdage selv akkurat nå?*

- for å bli **motivert** for videre læring
- for å jobbe **smart** med videre læring

*I hvilken grad har vi dette som utgangspunkt i
underveisvurderingsprosessene?*

Standpunkt matematikk 10. trinn

Standpunktkarakteren skal vere uttrykk for den samla kompetansen eleven har i matematikk ved avslutninga av opplæringa etter 10. trinn. Læraren skal planleggje og leggje til rette for at elevane får vist kompetansen sin på varierte måtar som inkluderer forståing, refleksjon og kritisk tenking, i ulike samanhengar. Læraren skal setje karakter i matematikk basert på kompetansen eleven har vist, både skriftleg, munnleg og digitalt, ved å

- bruke matematiske uttrykksformer
- bruke problemløysingsstrategiar
- reflektere over og argumentere for løysingar og modellar.

Standpunkt historie vg3

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i historie ved avslutningen av opplæringen etter vg3. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i historie basert på kompetansen eleven har vist

- når eleven har brukt kunnskaper og ferdigheter i kombinasjon.

Om relevans i eksamen

«En av kjerneendringene i fagfornyelsen er det utvidede kompetansebegrepet. Forståelse, refleksjon og kritisk tenkning er jo noe som er viktig i den definisjonen, og i tillegg er det å anvende kunnskaper og ferdigheter i nye og ukjente situasjoner viktig.

Både i opplæringen og i elevenes hverdag skjer jo dette ved bruk av digitale verktøy, og **desto mer verden rundt oss er digital, desto rarer blir det jo på en måte å prøve på papir det man ellers i livet har lært seg digitalt og bruker digitale verktøy til»**

Per Kristian Larsen-Evjen, Udir, i podcasten Rekk opp Hånda

I sosiale samspill med
andre (slik de er)

Som det unike og rare
mennesket man selv er

Elevene har
kompetanse til å delta
på alle områder i livet
(skole, fritid,
samfunn, arbeid)

i verden
som den
er – og
blir